

DANA GIOIA

Szavak

1950-ben született, első kötete 1986-ban jelent meg, majd további négy követte. A Kaliforniában élő katolikus Gioia 2010-ben elnyerte a Notre Dame egyetem kitüntetését. Legutóbbi esszé-kötete *The Catholic Writer Today (A katolikus író napjainkban)* címmel 2019-ben jelent meg.

A világnak nincs szüksége szavakra. Kifejezi magát a napfényben, falevélben, árnyban. Az ösvény kövei nem kevésbé valódiak attól, hogy nincsenek katalogizálva. A levelek csak a tiszta létezés dialektusát beszélik folyékonyan. A csók is magáért beszél, pedig egy szót se szóltak.

És egyetlen szó magánál kevesebbé, mássá alakul át — tiltott, szemérmes, hanyag, hitvesi, titkolt. A csók elnevezés sem tolmácsolja hűen a kéz izgalmát, mikor a bőrt simítja vagy a vállat fogja, sem a nyak szögét, a térd rogyását, a nyelvek csendes érintkezését.

A kövek mégis valótlanabbak azok számára, akik nem tudják megnevezni őket, vagy elolvasni a néma vésetek szótagjait. Látni egy vörös követ kevesebb, mint jáspiskóként ismerni fel — metamorf kvarc, annak a kovakőnek a rokona, amiből a kiowa indiánok a nyílhegyet faragták. Elnevezni annyi, mint ismerni és emlékezni.

Nem kell magasztalni a napfényt, hogy átüt a felhőn, fényel festi a követ és a fakoronát, aztán felszívódik az összes ragyogó részlet a felhők közt, ahol megszülettek. Nem kell magasztalni a napfényt, és magasztaljuk mégis — hatalmasabb minálunk, és az összes légies szónál, amit megidézzünk.

LOUISE GLÜCK

Téli reggel

Apai ágon magyar zsidó emigránsok leszármazottjaként 1943-ban született New Yorkban, számos egyéb díj után 2020-ban irodalmi Nobel-díjban részesült. Tizennégy verseskötete jelent meg, a Yale Egyetem oktatója.

1.
Ma, amikor felébredtem, azt kérdeztem magamtól, miért halt meg Krisztus? Ki tudja, mit jelent egy ilyen kérdés?

Téli reggel volt, hihetetlenül hideg. És járt az eszem, minden kérdés újabbat szült, akár a gallyat az ág, az ágat pedig a fekete fatörzs.

2.

A mostanihoz hasonló időben
egy fiatal nő a sivatagi települések között vándorolt
se előre, se hátra nem nézve,
tökéletes tartással ült a fáradt állat hátán,
miközben a gyermek mocorgott, bezárva még eredendő tartozékként —
A férj valamivel előrébb ment, idősebb, idegen;
fokozatosan, a számár is megbotlott, egyre nehezebbé vált
az ösvény a sötétben, de ők kitartottak
abban a világban, ami olyan, mint a mienk, nem ember
uralja, hanem egy szobor a mennyben —

3.

Az emberiséget képviselő tömegek,
egy távoli kor
elveszett polgárai felett

a sérült test
keresztre feszítve, akár egy bűnözőé,
hogyan nyilvánosan haljon meg
Jeruzsálem, a fénylő város felett,

miközben hatalmas rajokban
madarak köröztek a test körül, nem kifejezetten
ezt a formát részesítve előnyben másokkal szemben,

hisz az emberek egyformák
a levegő uralma alatt,

míg a levegőben
a madár teste zászlóként feszül ki:

De a szükséges lecke
mégiscsak újabb lecke volt csupán.

4.

A megbízhatatlan tavaszidőben
mindenki látta, úgy járkált,
mintha egy lenne közülünk

a zöld Júdeában, az élet fátylába burkolózva,
olajfák között, a zavaros tavasz
változó alakzatai között,

nyilvánvaló szükségében, megállt enni és pihenni,
az ezernyi virág között,
némelyik ültetett, némelyik a szél szülötte,

*akár az emberek, elismerést kívánt
ezen a földön,
hát emberi hangon szólt*

*tanítványaihoz, sebzetlen kezét felemelve:
a szél szólott volna?
Vagy megsimította Mária haját, aki ráemelte tekintetét,*

*szemét már nem sértette
hidegsége, a húsából lett hús
szükségtelen pusztulása —*

*Ez nem a napsütés volt.
Ez Krisztus volt a fény bábjában:*

*esküdtek rá. És voltak más tanúk is,
jóllehet vakok mindannyian,
de őket is elringatta a szeretet —*

5.
*Hidegek errefelé a telek.
Az út sötétszürke, a juharfa szürke, zuzmótól ezüstlő,
és a nap alacsonyan jár a horizonton,
féhér a kéken; alkonyatkor élénk narancsvörösen.*

*Ha becsukom a szemem, eltűnik.
Ha kinyitom a szemem, feltűnik.
Kint, tavaszi eső, zápor, filmréteg az ablakon.*

És hirtelen nyár van, zavarba ejtő gyümölcsökkel és fénnel.

Mohácsi Balázs fordításai

SHERMAN ALEXIE

Veszélyes csillagászat

Sherman Alexie (1966) a Spokane/Coeur d'Alene törzsi rezervátumban nőtt fel szegénységben, alkoholizmust és betegséget látva maga körül. Mindennek ellenére vált az amerikai in-

*Ki akartam menni, dicsérni minden csillagot,
De Dávid kisfiam csak köhögött és köhögött.
S az ő nyugalma fontosabb volt, mint a csillagok.*

*Tőlem a sötét hálószobában vigasztalást kapott,
De vigaszommal ő meg nem üdvözült.
Az édesanyja fontosabb volt, mint a csillagok.*